

N:o 57.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1889.

— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Riksdagens år 1888 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1887.

(Statsutskottets utlåtande n:o 29.)

Till Konungen.

Efter pröfning af hvad Riksdagens nästlidna år församlade revisorer rörande verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1887 uti afgifven berättelse anmält samt vederbörande förvaltande verk och myndigheter uti deröfver afgifna förklaringar hos Eders Kongl. Maj:t andragit, får Riksdagen i nedannämnda ärenden anföra följande:

Fångvårdsstyrelsen.

Revisorerne, som af fångvårdsstyrelsens räkenskaper för år 1887 inhemtat, att vid ledighet för tjänstemän inom fångvården den vikarierande fått uppbära ersättning, som motsvarat hela den med vederbörande tjänst förenade lön, hafva med anledning häraf uttalat den åsigt, att gällande föreskrifter angående aflöningen till fångvårdstjänstemännen, för så vidt revisorerne kunnat inhemta, icke gåfve stöd för de i berörda hänseende gjorda utbetalningar, hvarigenom dessa vikarier erhållit högre ersättning än den, som vikarierande tjänstemän inom öfriga förvaltningsgrenar i allmänhet består, och hvartill anledning så mycket mindre syntes förefinnas, som flertalet vikarierande fångvårdstjänstemän utöfver den kontanta aflöningen egde åtnjuta fri bostad och vedbrand jemte sportler. Visserligen hade genom kongl. brefvet den 16 februari 1864 fångvårdsstyrelsen erhållit bemyndigande dels att af förslagsanslaget för fångvården anvisa lämpliga arfvoden åt de vikarier, som i händelse af laga förfall för innehafvare af tjänst inom fångvården förordnades att samma tjänst bestrida, i den mån de, enligt gifna föreskrifter beträffande civile tjänstemän i allmänhet, uppkomna besparingar å aflöningsstaterna icke blefve för ändamålet tillräckliga, dels ock att vid inträffande ledighet få för tjänstens uppehållande, tills den samma blefve återbesatt, disponera den därför i stat bestämda aflöning. Men sedan vid 1874 och 1876 årens riksdagar ny reglering af aflöningarna för fångvårdstjänstemännen, med undantag af direktören vid centralfängelset i Göteborg, blifvit beslutad, och samtidigt i afseende å den nya aflöningsstatens tillämpning meddelats, bland annat, den bestämmelsen, att en fjerdedel af innehafvande lön och arvode jemte hela skrifvarearfvodet, der sådant äfven vore anslaget, skulle utgöra tjänstgöringspenningar, som under tjänstledighet icke skulle tillgodokomma löntagaren, syntes sistnämnda kongl. bref numera icke ega tillämplighet i annat fall än möjligen beträffande direktörstjänsten vid berörda fängelse.

Då alltså i nu omförmälda hänseende större utbetalningar egt rum, än gällande aflöningsstat och i sammanhang dermed gifna föreskrifter syntes medgifva, hafva revisorerne anmärkt förhållandet.

I utlåtande, som fångvårdsstyrelsen den 28 januari innevarande år afgifvit angående revisorerens uttalanden med anledning af granskningen af fångvårdsräkenskaperna, har bemälda styrelse i afseende å förenämnda fråga anfört, att Kongl. Maj:t redan den 29 april 1843 genom kongl.

bref medgifvit, att, när genom läkarebetyg styrktes, att någon vid de under fångvårdsstyrelsens inseende ställda fångvårdsanstalter vore genom sjukdom urståndsatt att tjensten förrätta, och ingen funnes å stället, som kunde åläggas att göromålen under tiden öfvertaga, det skulle vara styrelsen tillåtet att bestämna lämpligt arvode åt den person, som förordnades att under den ordinarie tjenstemannens sjukdom dennes åligganden fullgöra, utan att med förfrågan derom för hvarje särskildt fall till Kongl. Maj:t inkomma.

Då sedermera år 1863, genom då församlade ständers beslut i anledning af till dem från Kongl. Maj:t aflåten proposition, aflöningen för en del af tjenstemännen vid fångvårdsinrättningarna öfverflyttades från förslagsanslag till ordinarie stat, hade genom samma beslut åt Kongl. Maj:t öfverlåtits att af förslagsanslaget anvisa erforderliga medel till lämpliga arvoden åt de vikarier, som, i händelse af förfall för ordinarie innehafvare af tjänster vid fångvårdsinrättningarne, kunde behöfva förordnas, i den mån de enligt gifna föreskrifter uppkomna besparingar i aflöningsstaterna icke blefve för ändamålet tillräckliga. Enär, till följd deraf, styrelsen icke vidare egde att i afseende å de tjenstebefattningar vid fångvårdsinrättningarna, som å ordinarie stat blifvit uppförda, anvisa nödiga vikariatsarvodet, men detta, till undvikande af särskild framställning, i hvarje förekommande fall, syntes ändamålsenligt, hade Kongl. Maj:t dertill lemnat styrelsen bemyndigande, dels, på sätt revisorerne anført, genom bref den 16 februari 1864, i fråga om de vid 1862—1863 årens riksdag å ordinarie stat uppförda tjenstemannabefattningarna, dels ock genom bref den 8 december 1882, i fråga om den bevakningspersonal, som samma år blifvit å ordinarie stat uppförd.

Häraf framginge, att berörda bemyndigande icke, såsom Riksdagens revisorer syntes anse, hade sin grund i någon reglering af lönebeloppen, utan i deras öfverflyttning till ordinarie stat, hvadan också åberopade brefvet af den 16 februari 1864, oberoende af den vid 1874 och 1876 års riksdagar beslutade lönereglering, fortfarande intill dess annorlunda föreskrefves syntes vara gällande. Den af revisorerne uttalade åsigt, att nämnda kongl. bref skulle hafva förlorat sin tillämplighet genom den, i sammanhang med denna reglering, meddelade bestämmelsen, att en viss del af aflöningen skulle utgöra tjenstgöringspenningar, syntes desto mindre ega giltig grund, som denna lönereglering icke berörde frågan om arvode till vikarier, men hade i så måtto minskat statens utgift i detta hänseende, som derigenom ordinarie tjensteman förklarats pligtig att, såsom tjenstgöringspenningar, under tjenstledighet afstå en fjerdedel af lön, arvode och ålderstillägg jemte hela skrivarearvodet,

och dessa tjänstgöringspenningar i första rummet tagits i anspråk för vikariens aflöning.

På grund af hvad sålunda förekommit, och då det skäl, styrelsen i sin skrifvelse till Kongl. Maj:t i ämnet den 2 februari 1864 anfört, att nemligen tjänstebefattningarna vid fångvårdsanstalterna vore af den beskaffenhet, att lämpliga vikarier för deras bestridande i allmänhet icke kunde erhållas mot lägre aflöning, än som motsvarade den för hvarje befattning anslagna aflöning, allt fortfarande egt giltig grund, förmenade fångvårdsstyrelsen, att revisorernas uppfattning, det Kongl. Maj:ts beslut den 16 februari 1864 i fråga om vikariatsarfvode skulle anses upphäfdt genom den för ordinarie tjänsteinnehafvare åren 1874—1876 skedda löne-reglering, saknade befogenhet.

Styrelsen ville i öfrigt meddela att, vid de få tillfällen, då tjänsteman vid det fängelse, der förfall för ordinarie tjänsteinnehafvare uppstått, kunnat förordnas att dennes tjänst bestrida, vikarien icke tillerkänts högre vikariatsarfvode, än som motsvarat tjänstgöringspenningarna, hvilka af den tjänstledige afståtts.

I anledning af revisorernas yttrande beträffande vikaries förmåner af fri bostad och vedbrand, ansåge sig styrelsen slutligen böra upplysa, att då, vid tillfälligt sjukdomsfall för ordinarie tjänsteman, denne jemte familj icke skäligen kunnat afhysas från den åt honom upplåtna bostad, åt vikarien vanligen icke kunnat beredas annan bostad än ett tjänsterum.

Ehuru Riksdagen föreställer sig, att, på sätt revisorerne anmärkt, den vid 1874 och 1876 årens riksdagar beslutade löne-reglering för fångvårdstjänstemännen bort vid tillämpningen erhålla en så vidsträckt tolkning, att förut gällande bestämmelser i fråga om aflöningen för så väl desse tjänstemän som deras vikarier måst anses i allmänhet genom den nya löne-regleringen upphäfdta, anser sig Riksdagen dock icke böra i detta ämne göra något bestämdt uttalande, helst Riksdagen icke förbisett, att, såsom fångvårdsstyrelsen jemväl anfört, svårigheter kunna uppstå att för allenast den vikariatsersättning, aflöningsstaten synes medgifva, finna lämpliga vikarier för uppehållande af tjänstebefattningar vid fångvårdsanstalterna; men då emellertid olika uppfattningar gjort sig gällande i fråga om de bestämmelser, som i detta hänseende rätteligen böra tillämpas, får Riksdagen anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes meddela föreskrifter till förtydligande af de bestämmelser, som skola lända till efterrättelse i afseende å ersättning till vikarierande tjänsteman vid fångvårdsanstalterna.

Arméförvaltningen.

Enligt § 10 af reglementet angående besörjandet af remonteringen för värfvade kavalleriet, artilleriet och fortifikationen af den 20 februari 1885 bestämmer Eders Kongl. Maj:t, uppå förslag af remonteringskommissionen, så väl det lägsta som det högsta inköpspris, hvilket tills vidare får för remont erläggas.

Under det att berörda lägsta inköpspris de senare åren varit 600 kronor, hafva emellertid, efter hvad revisorerne anført, samtidigt goda, till dressyr färdiga remonter vid indelta kavalleriet kunnat anskaffas för 400 à 500 kronor. Vid sådant förhållande, och då revisorerne funnit, att ett betydligt antal remonter under år 1887 af remonteringskommissionen inköpts från hästhandlare, samt således kunde befaras, att det med stadgandet om bestämmande af lägsta inköpspris för remont afsedda ändamål, eller att uppmuntra remontuppfödning inom landet, icke blifvit i nämnvärd utsträckning förverkligadt, hafva revisorerne ifrågasatt, huruvida icke stadgandet om bestämmande af det lägsta inköpspris, som får för remont erläggas, borde upphävas.

I häröfver afgifvet utlåtande har arméförvaltningen å intendentsdepartementet anført, att redan uti ett år 1884 af remonteringskommissionen afgifvet förslag till ändringar i det då gällande reglementet af den 11 november 1881 angående besörjandet af remonteringen för värfvade kavalleriet, artilleriet och fortifikationen ifrågasatts, att motsvarande paragraf af detta reglemente (jemväl § 10) skulle modifieras i samma riktning, som revisorerne nu åsyftat.

I sådant afseende hade remonteringskommissionen yttrat, att anledningen till föreskriften om bestämmandet af minimi- och maximipris samt om desammas annonserande väl icke vore för kommissionen bekant, men att den dock förestält sig skälen dertill vara dels att vid utlysta möten hindra utbudandet af sådana hästar, som i anseende till mindre god beskaffenhet vore för kronans bruk oanvändbara, eller sådana, som af egarne ansåges hafva högre värde och kunde betinga högre pris, än det kommissionen egde rätt att betala, dels att tvinga kommissionen att köpa jemna hästar och ej en del lyxhästar. Kommissionen ansåge emellertid, efter hvad erfarenheten visat, att det med kungörandet af prisen afsedda ändamål icke vunnits, enär dels hästar af så dålig beskaffenhet, att de alls icke kunnat till inköp ifrågasättas, visats i stor mängd, dels en del hästar framstälts, hvilka säljarne väl till en början

sagt sig icke kunna afyttra till det bestämda maximipriset, men hvilka dock slutligen erhållits till detta pris; och ansåge kommissionen på grund häraf, att uppgifter om prisen icke borde inflyta uti kungörelserna om remontuppköpen.

Det minimipris, som dittills varit fastställt, eller 600 kronor, borde äfven, enligt kommissionens tanke, hvarje för kronans bruk användbar remont verkligen vara värd, men å andra sidan syntes det icke böra förmenas kommissionen att, om den tillfälligtvis kunde köpa en eller annan häst billigare, få göra detta, då kronans fördel derigenom blefve tillgodosedd. Kommissionen ansåge därför, att minimipriset borde borttagas, och endast ett maximipris fastställas.

Öfver remonteringskommissionens ofvan berörda förslag till ändringar uti 1881 års reglemente hade inforrats utlåtande från arméförvaltningen efter inhemtande af kavalleriinspektörens, generalfälttygmästarens och chefens för artilleriet samt chefens för fortifikationen yttranden i ämnet.

Inspektören för kavalleriet hade i frågan yttrat, att § 10 i reglementet vore uppställt i full enlighet med instruktionen för de preussiska remonteringskommissionerna. Genom att ett maximipris bestämdes, afhölls hästuppfödarna från att till marknaden insända verkliga lyxhästar, under förhoppning att locka kommissionen att därför betala högre pris, än det hvartill remonter borde kunna anskaffas. Genom ett utsatt minimipris åter lyckades man till marknaden samla ett mycket stort antal hästar. Att många af dessa vore underhaltiga erkändes gerna, men detta medförde dock ingen skada för kronan; att kunna välja bland ett stort antal vore deremot säkerligen en fördel. För hästuppfödaren åter vore det af stor vigt att veta, det för en antagen remont aldrig kunde bjudas mindre än den utsatta minimisumman.

Med anledning af hvad sålunda och i öfrigt anförts hade inspektören för kavalleriet hemställt, att § 10 af här ifrågavarande reglemente måtte oförändrad bibehållas.

Generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet hade yttrat, att de skäl syntes vara väl grundade, som kommissionen anført så väl för utelämnandet af bestämmelsen angående det lägsta tillåtna inköpspriset för remonter, som ock för uteslutande ur kommissionens kungörelser om remontuppköp af uppgifterna om fastställda gränser för inköpsprisen.

Äfven chefen för fortifikationen hade tillstyrkt det af remonteringskommissionen framställda ändringsförslaget.

Uti utlåtande i frågan den 31 december 1884 hade arméförvaltningen, med samtliga handlingarnas öfverlemnande, anført, att, enär remon-

teringskommissionens förslag till sådan ändring af § 10 uti berörda reglemente, att allenast det högsta inköpspris, hvilket finge för remont erläggas, skulle af Eders Kongl. Maj:t, uppå förslag af kommissionen, bestämmas, utan att detta pris dock borde intagas i kommissionens kungörelser om remontuppköp, vore mindre lämpligt, innan ännu större erfarenhet hunnit i ämnet inhemtas, helst bestämmandet och kungörandet af både maximi- och minimipris syntes medföra den förmånen, att ett stort antal hästar utbjödes, deribland kommissionen sålunda vore i tillfälle att inom de fastställda prisen utvälja de bästa, och hvilken förmån mer än väl uppvägte den af kommissionen antydda olägenheten, att kommissionen icke under för handen varande förhållanden kunde, om sådant tillfälligtvis erbjöde sig, köpa en eller annan häst billigare än det fastställda minimipriset, hvartill derjemte komme dels den af inspektören för kavalleriet åberopade erfarenheten från utlandet, som äfven syntes jäfva hvad kommissionen till förmån för förändringen andragit, dels ock ett annat förhållande, hvars fortfarande främjande i viss mån kunde blifva beroende af det stadgade förfaringssättets bibehållande, nemligen den för kavalleriet synnerligen viktiga omständigheten att påräkna jemna hästar, hvilka vid hastiga marscher, anfall m. m. kunde hafva samma uthållighet och snabbhet, och hemstälde arméförvaltningen, på dessa och de af inspektören för kavalleriet i öfrigt anförda skäl, att detta kommissionens ändringsförslag icke måtte bifallas, utan § 10 tills vidare bibehållas oförändrad.

Vid utfärdandet af det nu gällande reglementet af den 20 februari 1885 hade äfven Eders Kongl. Maj:t funnit skäligt låta berörda paragraf förblifva vid den lydelse den hade uti 1881 års reglemente, deruti nu revisorerne ifrågasatt ändring, i syfte att stadgandet om bestämmande af det lägsta inköpspris, som finge för remont erläggas, borde upphävas.

Alldenstund emellertid det hufvudsakliga ändamålet med den uti gällande reglemente rörande monterings ombesörjande vid värfvade armén intagna bestämmelsen om fastställandet af det lägsta inköpspriset för monter icke skäligen kunde, på sätt revisorerne förmenat, uteslutande afse att uppmuntra remontuppfödning inom landet, huru önskvärdt detta i öfrigt vore, utan i främsta rummet att tillföra specialvapnen, och företrädesvis kavalleriet, kraftiga och fullt fältdugliga hästar, och då Eders Kongl. Maj:t för sådant ändamål, uppå förslag af monteringskommissionen, funnit godt jemlikt kongl. bref den 14 april 1882 bestämma 600 kronor såsom det lägsta inköpspris, hvilket finge för remont erläggas, och hvilket pris sålunda varit gällande under hela den tid monteringskommissionen varit i verksamhet, samt i öfrigt den af revisorerne meddelade uppgift, att goda, till dressyr färdiga monter

kunnat samtidigt vid indelta kavalleriet anskaffas för 400 à 500 kronor, äfven om densamma skulle grunda sig på en tillförlitlig kännedom om remontprisen vid detta kavalleri öfver hela landet under en längre tidsperiod, och icke till äfventyrs åsyfta endast enstaka fall, ej kunde anses innefatta någon säker garanti för att vid det indelta kavalleriet också verkligt kunnat till sistnämnda pris anskaffas fullt jemngoda hästar med dem, som samtidigt inköpts genom remonteringskommissionens försorg för de värfvade trupperna, samt med fäst afseende å de stora anspråk, som numera ställes på rytteriet, så ansåge arméförvaltningen, för sin del, då tillika i betraktande toges, dels att de garnisonerade truppersnas hästar vore i ständig tjenstgöring hela året om under det att indelta kavalleriets hästar endast periodvis vore underkastade någon mera ansträngande tjenstgöring, men deremellan finge tillfälle att upphvila sig, hvadan äfven vid de förstnämnda öfver hufvud taget kräfdes redan för fredstjenstgöringen kraftigare och uthålligare samt följaktligen också ett högre pris betingande hästar än vid det senare, dels ock att Eders Kongl. Maj:t helt nyligen till pröfning förehaft frågan om minimiprisets afskaffande vid remontuppköp för de värfvade trupperna samt dervid, efter öfvervägande af de argument, som af sakkunnige andragits så väl för som emot det då väckta förslaget härom, icke funnit skäligt härutinnan vidtaga ändring, fullgiltiga skäl ej vara af revisorerne anförda för upphäfvande af stadgandet om bestämmandet af det lägsta inköpspris, hvilket finge för remont erläggas, helst som uti detta stadgande, der detsamma med urskilning å kronans sida begagnades, låge något synnerligen betryggande för hästuppfödaren, hvilken genom dess befintlighet på förhand kunde med visshet påräkna god och full valuta för de verkligt goda unghästar han kunde föra i marknaden, medan, å andra sidan, tillkomsten af den utmärkta hästmateriel, som numera förefunnes vid de värfvade trupperna, utan att dock det för remonteringsens ombesörjande anvisade statsanslaget behöft på minsta sätt öfverskridas, otvifvelaktigt på det kraftigaste främjats just genom detta stadgande, om än det på senare tider i landet införda remontdepôtsystemet jemväl kunde anses hafva i ej ringa grad härtill bidragit.

Visserligen syntes den omständigheten, att år 1887 omkring 62 procent och år 1888 omkring 50 procent af de genom remonteringskommissionens försorg uppköpta hästarne erhållits för minimipriset, innebära, att någon del af dem möjligen kunnat fås för lägre pris; men det hade just under dessa år med ovanligt låga hästpris varit en beaktansvärd fördel för hästuppfödningens vidmagthållande att för goda hästar kunnat påräknas ett pris, som betäckte omkostnaderna, hvarförutom det

ej vore obilligt, att 4:de hufvudtiteln, som sedan längre tid tillbaka genom den s. k. hingsthållningen lemnat sitt bidrag till hästkulturens höjande inom landet, fortfarande, sedan ändrade förhållanden gjort denna institution öfverflödigt, i någon mån främjade samma mål genom ett skäligt minimipris å de remonter, som för denna hufvudtitels medel skulle årligen inköpas.

Såsom af hvad ofvan meddelats framgår, hafva de myndigheter, hvilka i detta ämne afgifvit yttranden, hyst olika åsikter i fråga om lämpligheten att bibehålla föreskriften om ett till visst belopp bestämdt lägsta inköpspris, som får för remont erläggas. Och med skäl torde väl kunna ifrågasättas, huruvida ej en dylik föreskrift i många fall för- anleder ökad utgift för statsverket utan fördel för hästkulturen inom landet. Naturligast förefaller, att i dessa liksom i afseende å öfriga anskaffningar för allmänt eller enskildt behof inköpspriset rättas efter det pris, som vid anskaffningstiden i allmänhet är gällande, och hvilket ju till följd af många derpå inverkande omständigheter tid efter annan vexlar; och i samma mån priset å hästar i allmänhet inom landet sjunker eller stiger, i samma mån måste bestämmandet af ett visst minimipris för hästars inköpande vara för kronan mer eller mindre ofördelaktigt. Då således den nu gällande föreskriften om lägsta inköpspris, som får för remont vid de värfvade beridna regementena erläggas, enligt Riksdagens förmenande länder till ökade kostnader för dessa regementens remontering, har Riksdagen, på sätt revisorerne ifrågasatt, ansett denna föreskrift lämpligen böra upphävas. På grund häraf får Riksdagen, som saknat anledning att nu ingå i pröfning af frågan, huruvida ej äfven stadgandet om maximipris vid förenämnda inköp lämpligen borde upphöra, anhålla, att Eders Kongl. Maj:t tacktes taga i öfvervägande, huruvida icke den i § 10 af reglementet angående besörjandet af remonteringen för värfvade kavalleriet, artilleriet och fortifikationen af den 20 februari 1885 meddelade bestämmelsen om ett lägsta pris, som får för remont erläggas, må böra upphävas.

Postsparbanken.

Revisorerne, som af postsparbankens räkenskaper inhemtat, att sparbankens skulder utöfver tillgångarne till revisionsårets början utgjort 184,175 kronor 63 öre och vid dess slut 224,857 kronor 93 öre, samt att skulderna alltså under revisionsåret ökats med 40,682 kronor 30 öre, hafva å detta förhållande fäst Riksdagens uppmärksamhet, på det att

någon åtgärd måtte vidtagas till åstadkommande af jemvigt i postsparbankens affärsställning; i hvilket afseende revisorerne bland annat anført att de förestält sig, att besparing i förvaltningskostnaderna borde kunna åstadkommas.

I sin berättelse hafva revisorerne i fråga om postsparbankens förvaltningskostnader vidare förmålt, att sparbankens styrelse, jemlikt förordningen angående en postsparbank för riket den 22 juni 1883, skall utgöras af generalpostdirektören såsom ordförande samt fyra ledamöter, nemligen den byråchef i generalpoststyrelsen, som är föredragande för ärenden rörande postsparbanken, en af Konungen särskild förordnad ledamot samt en af fullmäktige i riksbanken och en af fullmäktige i riksgäldskontoret, hvilka båda sistnämnde ledamöter bemålde fullmäktige hvar för sig inom sig utse, samt att genom kongl. brefvet den 21 mars 1884 bestämts, att en hvar af de tre ledamöter, som jemte ordföranden och föredragande byråchefen utgöra postsparbankens styrelse, skulle tills vidare årligen åtnjuta ett arfvode af 600 kronor, samt att ordföranden hos postsparbankens styrelse skulle under det första förvaltningsåret, räknadt från den 15 augusti 1884, få, med afseende å de särdeles tränga göromål, bemålde ordförande derunder haft att fullgöra, uppbära ett arfvode af 2,800 kronor, hvilka samtliga arfvoden skulle, på sätt i § 19 af förordningen angående postsparbank stadgades, utgå af den räntevinst, som på postsparbankens rörelse uppstode; hvarefter genom kongl. brefvet den 12 december 1884 ordföranden förklarats berättigad att fortfarande tills vidare uppbära enahanda arfvode till belopp af 2,800 kronor.

Det generalpostdirektören sålunda tillagda arfvode, hvilket ursprungligen afsetts såsom en tillfällig godtgörelse för särskilda bestyr, men sedermera antagit naturen af en stadigvarande löneinkomst, hade emellertid förefallit revisorerne vara allt för högt, helst de generalpostdirektören i egenskap af ordförande i postsparbanken tillkommande göromål i hufvudsak torde nära sammanfalla med de embetsåligganden, han såsom chef för rikets postverk hade att utföra.

I det af styrelsen för postsparbanken med anledning af revisorerne nu omförmålde framställning afgifna utlåtande har styrelsen, bland annat, anført, att då genom Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens under år 1883 fattade beslut en postsparbank för riket inrättades, afsedd att träda i verksamhet med 1884 års ingång, hade väl knappast någon, som satt sig in i denna viktiga fråga, gjort sig förhoppning derom, att de kostnader, som blefve förbundna med sparbankens förvaltning, skulle under de första åren af bankens verksamhet kunna betäckas af bankens vinst. Om i allmänhet hvarje nytt affärsföretag måste kräfva sin utvecklingstid, under

hvilken dess intressenter ej sällan nödgades för företagets bestånd och förkofran tillskjuta medel, under förhoppning att dessa skulle i sinom tid återgäldas, så torde en dylik utvecklingstid vara ännu mera af nöden för en institution af den beskaffenhet som postsparbanken, hvilken väl ej finge betraktas såsom tillkommen för beredande af någon omedelbar vinst åt staten, utan fasthellre vore afsedd för ett vida högre syfte, det att hos folket väcka och uppmuntra hågen till sparsamhet genom att underlätta tillfällena dertill. Också hade genom § 19 af kongl. förordningen den 22 juni 1883 angående en postsparbank för riket stadgats, att, så länge den räntevinst, som kunde uppkomma på postsparbankens rörelse, ej lemnade full tillgång till bestridande af de med bankens förvaltning förenade utgifter, af postverket skulle förskjutas hvad utöfver räntevinsten erfordrades. Antagligt vore nemligen, att den räntevinst, som härflöte af rörelsen vid en postsparbank, ej kunde under de första åren, innan ännu kännedom om bankens fördelar blifvit allmännare spridd, uppgå till något afsevärdt belopp, medan deremot, till följd af kostnaderna för sjelfva organisationen, utgifterna för bankens skötsel blefve under de första åren större än sedermera, i synnerhet som den erfarenhet angående göromålens behöriga skötande, som under tiden vunnes, åstadkomme förbättring i arbetsmetoderna med deraf härflytande minskning i utgifterna.

Vid det förhållande, att under de sex år postsparbanken verkat, inkomsterna alltjemt ökats och utgifterna jemförelsevis minskats, kunde tvifvel ej uppstå derom att, derest postsparbankens verksamhet finge ostördt fortgå såsom hittills, dess inkomster och utgifter skulle i en nära framtid komma i jemvigt samt postsparbanken äfven snart nog blifva satt i tillfälle att till postverket återgälda hvad derifrån förskjutits.

Erfarenheten från främmande länders postsparbanker gifve äfven vid handen att, om, såsom naturligt vore, de första årens inkomster ej varit tillräckliga att betäcka förvaltningsutgifterna, en jemvigt snart nog inträdt mellan inkomsts- och utgiftsbeloppen, hvarefter sedermera uppkommit ej obetydliga öfverskott. Att den tidrymd, som åtginge, innan de med svenska postsparbankens förvaltning förenade utgifter till fullo betäcktes af dess inkomster, blefve ett eller annat år längre, än hvad förhållandet varit inom åtskilliga utländska postsparbanker, vore tydligen beroende på det vid vårt lands postsparbank, i jemförelse med de utländska postsparbankerna, låga medelinsättningsbeloppet, hvilken omständighet åter otvifvelaktigt härledde sig dels från det med postsparbankens idé fullkomligt öfverensstämmande, men till ett mindre gynsamt ekonomiskt

resultat lädande förhållande, att flertalet af de insättningar, som ega rum, verkställdes af barn, dels ock deraf att insättningsbeloppets maximum blifvit af 1883 års Riksdag inskränkt från föreslagna 2,000 kronor till 1,000 kronor, ett belopp, som understege maximibeloppet inom samtliga utländska postsparbanker med undantag af finska postsparbanken.

Vidare har styrelsen fast uppmärksamheten derå, att de göromål, som förekomme vid en postsparbanks centralförvaltning, vore af den beskaffenhet, att för deras skötande kräfdes en stor arbetspersonal, som med ordning och nit fullgjorde de bestyr af mångfaldig art, som derstädes förekomme. Skedde underlåtenhet härutinnan, blefve den allmänhet, som betjenade sig af postsparbanken, deraf lidande och komme sådant onekligen att leda dertill, att allmänhetens förtroende till banken blefve rubbadt.

Slutligen har styrelsen med afseende å revisorerens framställning i fråga om det till postsparbankens ordförande utgående arfvode erinrat, att, medan de generalpostdirektören tillhörande postsparbanksgöromål icke hade något gemensamt med postförvaltningen i allmänhet, likasom äfven fallet vore med de lånerörelsen angående ärenden, som jemte flere andra handlades gemensamt af chefen och ledamöterna i styrelsen, generalpostdirektören icke i sammanhang med denna tillökning i göromål beredts någon minskning i det arbete, som i öfrigt honom förut ålegat.

Då det visserligen är önskvärdt, att jemvigt mellan postsparbankens inkomster och utgifter må i möjligaste mån och så snart ske kan åstadkommas, lära de medel, som utan skada för anstalten kunna dertill bidraga, icke böra åsidosättas, och rättas i sådant hänseende uppmärksamheten främst å förvaltningsutgifterna, hvilka måhända skulle kunna nedbringas.

Riksdagen får därför hos Eders Kongl. Maj:t anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande huru vida icke, utan menlig inverkan å postsparbankens verksamhet, åtgärd må kunna vidtagas för åstadkommande, så vidt sådant redan nu är möjligt, af jemvigt mellan postsparbankens inkomster och dess utgifter.

Resereglementet.

Under erinran, hurusom i 6 § 1 mom. af gällande resereglemente den 11 februari 1881 vore föreskrifvet, att resekostnadsersättning skulle utgå efter det eller de förut i reglementet angifna olika sätt att färdas, med skjuts, på ångfartyg eller på jernväg, som för resan verkligen be-

gagnats, samt att såsom tjänstefel skulle anses, om embets- eller tjänsteman i reseräkning upptog godtgörelse för ett med högre kostnad förenadt befordringssätt, än det af honom under resan använda, men att deremot något stadgande icke vore meddeladt, på grund hvaraf det kunde anses vara en ovilkorlig skyldighet för embets- eller tjänsteman att vid resor i tjänsteärenden begagna det med minsta kostnad förenade befordringssätt, hafva revisorerne förklarat sig finna ett sådant stadgande vara behöfligt och till stöd härför anfört, att vid granskning af de särskilda räkenskaperna exempelvis förekommit, att till en regementsintendent under revisionsåret anordnats ersättning för dels fyra under år 1886 och dels femton under år 1887 verkställda resor fram och åter mellan Jönköping och Skillingaryd, beräknad efter skjuts för två hästar jemte åkdonslega, eller 32 kronor 68 öre för hvarje gång, ehuru daglig jernvägsförbindelse mellan dessa båda orter finnes, och begagnande af jernvägen i dessa fall skulle hafva medfört en ej obetydligt mindre kostnad för statsverket. Och hafva revisorerne med anledning deraf uttalat önskvärdheten af, att resereglementet ändrades derhän, att det icke vore embets- eller tjänsteman tillåtet att vid resa i tjänsteärenden beräkna ersättning efter skjuts, då han med mindre rese- och traktamentskostnad kunde färdas å jernväg eller ångbåt.

Då missbruk af sådan art, som det af revisorerne i detta afseende omförmälda, om också mindre ofta förekommande, likväl inträffat, har statskontoret, hvars utlåtande öfver revisorerne omförmälda framställning blifvit af Eders Kongl. Maj:t infordradt, anfört att, enligt statskontorets åsigt, någon åtgärd till förebyggande deraf för framtiden borde vidtagas. Nyssnämnda af revisorerne föreslagna stadgande kunde dock vid tillämpningen lätteligen förorsaka uppehåll i resa och ådraga den resande kostnader, som icke af staten godtgjordes. En embets- eller tjänsteman, som måste företaga en resa till ett på kortare afstånd från hans bostad beläget förrättningsställe, kunde nemligen, derest han vore skyldig att för både fram- och återresan begagna sig af befintlig jernvägs- eller ångbåtsförbindelse, i afvakten på afgående bantåg eller ångbåt nödgas vara borta från sitt hemvist och der möjligen förefintliga angelägna embetsgöromål under längre tid än som, derest han egt begagna skjuts, hade erfordrats. Om afståndet mellan förrättningsmannens bostad och förrättningsstället vore kortare än en mil, kunde det sålunda icke tagas för gifvet, att han i hvarje fall skulle kunna med anlitande af befintlig jernvägs- eller ångbåtsförbindelse på samma dag verkställa både förrättningen samt resorna fram och åter; men förrättningsmannen vore för sådan inom nyssnämnda afstånd från sitt hemvist verkställd

förrättning jemlikt § 11 mom. 1 i resereglementet berättigad till traktement endast för den tid, som till förrättningen åtgått, äfven om fram- eller återresan egt rum på annan dag än den för förrättningen bestämda. Enahanda missförhållande kunde uppstå, då afståndet från förrättningsmannens bostad till förrättningsstället vore en mil eller derutöfver men kortare än tre mil. I sådant fall utginge enligt ofvan åberopade moment, om resorna fram och åter eller endera af dem verkstälts å annat dygn, än som till förrättning användts, för dessa resor tillsammans traktement för ett dygn. Äfven vid resor mellan olika förrättningsställen skulle, då afståndet vore kortare än tre mil, den ifrågasatta bestämmelsen i anseende till afgångstiderna för bantåg eller ångbåt kunna förorsaka uppehåll med deraf följande olägenheter för förrättningsmannen.

Hvad derefter anginge längre resor än de här ofvan nämnda, hyste statskontoret betänkligheter mot ett ovilkorligt stadgande derom, att förrättningsman icke skulle få beräkna ersättning efter skjuts, då han med mindre rese- och traktementskostnad kunnat färdas med ångbåt. Det kunde nemligen inträffa, att resan måste företagas under en årstid eller under förhållanden, då förrättningsmannen, hellre än att underkasta sig äfventyret eller obehaget af en färd med ångbåt, funne sig föranlåten att af egna medel tillskjuta hvad som utöfver resekostnaden med ångbåt erfordrades för att med skjuts nå bestämmelseorten.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt hade statskontoret endast i så måtto tillstyrkt afseende å revisorerens ifrågavarande förslag, att ett tillägg till § 6 i resereglementet måtte göras derom, att vid resa, der afståndet mellan förrättningsmannens bostad och förrättningsstället eller mellan olika förrättningsställen är tre mil eller derutöfver, det icke måtte vara förrättningsman tillåtet att beräkna ersättning efter skjuts, då han med mindre rese- och traktementskostnad kunnat färdas å jernväg.

Vidkommande derefter § 8 mom. 4 af resereglementet, hvari stadgas, att, derest den resande färdas på ångfartyg eller jernväg, han jemväl må undfå godtgörelse för den utgift, som transporten af hans effekter till och från fartyget eller jernvägen kan medföra, hvarje gång till nedan-nämnda belopp, nemligen:

1:sta, 2:dra och 3:dje klasserna	1 krona 50 öre,
4:de klassen	1 » —
5:te och 6:te klasserna	75 »

så och då — ehuru detta stadgande, hvad resa å jernväg beträffade, borde så tillämpas, att, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med hvad Eders Kongl. Maj:t uti ett särskildt mål den 12 oktober 1883 förklarar, dylik godtgörelse borde utgå endast för transport af reseffekter till jernväg

vid en resas början och från jernväg vid en resas slut eller då afbrott i resa egt rum för erhållande af nattlogis, men icke under pågående resa å jernvägsstation, der ombyte af tåg egt rum — i ett betydligt antal fall, i strid häremot, af vederbörande uppburits ersättning för transport af reseffekter under pågående resa, då ombyte af tåg egt rum, hade revisorerne, med hänsyn till den utsträckning, berörda origtiga tillämpning af resereglementet tagit, vidare uttalat önskvärdheten deraf, att ett allmänt förklarande blefve meddeladt, i syfte att en sådan tillämpning måtte för framtiden förekommas.

Med tillkännagifvande att resereglementets sistberörda stadgande af statskontoret tillämpades i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts berörda, den 12 oktober 1883 fattade beslut, sålunda att, då ombyte af tåg skett under pågående resa, ersättning för transport af effekter icke medgifvits i andra fall, än då ny biljett måst å en jernvägsstation utlösas och till följd deraf den resandes polletterade effekter icke utan särskild kostnad blifvit öfverflyttade från det ena tåget till det andra, hade statskontoret, i förenämnda utlåtande, enär det visat sig, att föreskrifterna uti ifrågavarande moment tillämpades olika, hemställt, att en förklaring af samma moment måtte varda meddelad i öfverensstämmelse med beslutet af den 12 oktober 1883.

Riksdagen, som delar den af statskontoret i dessa frågor uttalade uppfattning, får alltså med anledning af revisorerne omförmälda framställning anhålla, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huru vida icke tillägg och ändring i gällande resereglemente af den 11 februari 1881 lämpligen kunde göras, hvarigenom bestämda föreskrifter blefve meddelade i det syfte statskontoret i sitt utlåtande angående revisorerne förevarande framställning antyddt.

Stockholm den 13 maj 1889.

Med undersätlig vördnad.